

SHAHS MUAMMOLARI, XARAKTER, MIJOZ TUSHUNCHALARI.

Karimova Malika

*O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni Saqlash Vazirligi Oliy Ta'lim, Fan Va Innovatsiyalar Vazirligi Namangan Viloyati Hududiy Boshqarmasi
2- Son Namangan Abu Ali Ibn Sino Nomidagi Jamoat Salomatligi
Texnikumi Hamshiralik ishi kafedrası o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada shaxsning psixologik va ijtimoiy jihatlari, uning xarakteri va mijoz xususiyatlari o'rganiladi. Shaxsning muammolari va ularni hal qilish yo'llari tahlil qilinib, turli psixologik yondashuvlar asosida fikr yuritiladi. Shuningdek, maqolada shaxsni rivojlantirishga qaratilgan zamonaviy usullar va metodologik yondashuvlar tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *shaxs, xarakter, mijoz, psixologik muammolar, shaxs rivoji, metodlar, ijtimoiy omillar.*

Shaxsning individualligi va uning o'ziga xos xususiyatlari insoniyat tarixining turli bosqichlarida alohida e'tibor qaratilgan mavzulardan biri hisoblanadi. Psixologiya va sotsiologiya fanlarining rivojlanishi bilan shaxs tushunchasi yanada chuqur tahlil qilina boshlandi. Ushbu maqolada shaxsning xarakteri, mijoz tushunchasi va ularning shaxsning hayotiga ta'siri ko'rib chiqiladi.

Shaxs muammolari insonning shaxsiy, ijtimoiy, psixologik yoki iqtisodiy hayotida duch keladigan qiyinchiliklar to'plami bo'lib, ular uning umumiy hayot sifatiga va rivojlanishiga ta'sir qiladi.

Shaxsiy muammolar

Bu muammolar odamning ichki dunyosi va o'ziga bo'lgan munosabatiga bog'liq bo'ladi.

- O‘ziga past baho berish – inson o‘zini kam baholashi, o‘z qobiliyatlariga ishonmasligi.

- Stress va depressiya – ruhiy bosim ostida bo‘lish, o‘zini yo‘qotish, motivatsiyaning yo‘qligi.

- Shaxsiy o‘shish va rivojlanish muammolari – yangi ko‘nikmalarni o‘rganish, hayotiy maqsadlarni aniqlashdagi qiyinchiliklar.

Ijtimoiy muammolar

Bu muammolar insonning atrofdagi jamiyat bilan o‘zaro munosabatlariga bog‘liq bo‘lib, quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- Kommunikatsiya qiyinchiliklari – boshqa insonlar bilan samarali muloqot qila olmaslik.

- Oilaviy muammolar – ota-ona, turmush o‘rtoq yoki farzandlar bilan kelishmovchiliklar.

- Moslashuv muammolari – yangi muhit yoki jamiyatga moslashishda qiyinchiliklar (yangi ish joyi, yangi shaharga ko‘chib o‘tish).

Iqtisodiy muammolar

Moddiy yetishmovchilik, moliyaviy barqarorlikka erishishdagi qiyinchiliklar.

- Ish joyining yo‘qligi

- Qarzlar, kreditlar muammosi

- Moliyaviy savodsizlik

Kasbiy muammolar

Bu muammolar insonning ish va professional faoliyatiga bog‘liq bo‘lib, quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

- Kasbiy motivatsiya yo‘qligi – ishga bo‘lgan qiziqish pasayishi, o‘z kasbidan qoniqmaslik.

- Karyera o‘shishidagi to‘siqlar – malaka yetishmovchiligi, rahbariyat tomonidan qadrlanmaslik.

- Ish va shaxsiy hayot muvozanati – haddan tashqari ish bilan band bo‘lish natijasida oilaviy hayot yoki sog‘liq muammolarining yuzaga kelishi.

Характер

Характер – bu insonning turli holatlardagi xatti-harakatlarini, qarorlarini va munosabatini aniqlovchi barqaror xususiyatlar majmuidir. Характер shaxsning ichki dunyosi va tashqi muhit bilan o‘zaro aloqalarini belgilab beradi.

Харakterning asosiy turlari

1. Optimistik xarakter – ijobiy fikrlashga ega, energiyaga to‘la insonlar.
2. Pessimistik xarakter – hamma narsaga salbiy yondashadigan, umidsiz odatlar namoyon qiladigan insonlar.
3. Jasoratli xarakter – qo‘rqmas, maqsad sari qat’iy harakat qiladigan insonlar.
4. Tortinchoq xarakter – o‘z fikrini ochiq aytishdan qo‘rqadigan, kamgap insonlar.
5. Rahbar xarakter – boshqaruvga moyil, liderlik qobiliyatiga ega insonlar.

Харakterning asosiy fazilatlari

- Irodaviy fazilatlar: qat’iyat, sabot, jasorat.
- Axloqiy fazilatlar: halollik, adolat, samimiylik.
- Emotsional fazilatlar: sabr-toqat, mehribonlik, kechirimlilik.
- Ijtimoiy fazilatlar: ochiqlik, hamkorlik qilish qobiliyati.

Характер insonning hayot yo‘li va tanlovlariga bevosita ta’sir qiladi. Kuchli xarakterga ega bo‘lgan insonlar qiyinchiliklarni yengib o‘tishga moyil bo‘ladilar.

Мижоз тushunchasi

Мижоз mahsulot yoki xizmatdan foydalanuvchi shaxs yoki tashkilotdir. Мижоз tushunchasi asosan iqtisodiyot, marketing va biznes sohalarida qo‘llaniladi.

Мижозlarning turlari

1. Ichki mijozlar – kompaniyaning o‘z ichida xizmat ko‘rsatiladigan xodimlar.

2. Tashqi mijozlar – kompaniyaning mahsulot yoki xizmatlaridan foydalanuvchilar.

3. Potensial mijozlar – hali mahsulot yoki xizmatni xarid qilmagan, lekin ehtimoliy xaridor bo‘lishi mumkin bo‘lgan shaxslar.

Mijoz xulq-atvori

Mijozlar turli omillarga qarab xarid qilish qarorlarini qabul qiladilar:

- Psixologik omillar: kayfiyat, ehtiyojlar, motivatsiya.
- Ijtimoiy omillar: do‘stlar, jamiyat, oila ta’siri.
- Shaxsiy omillar: yosh, kasb, daromad darajasi.
- Madaniy omillar: milliy urf-odatlar, an’analar, e’tiqodlar.

Mijoz ehtiyojlari

Mijozlarning ehtiyojlari asosan quyidagilarga bo‘linadi:

- Funktsional ehtiyojlar – mahsulot yoki xizmatning asosiy vazifasini bajarishi (masalan, telefon aloqasi).

- Hissiy ehtiyojlar – mijozning mahsulotdan oladigan zavqi (brendga bo‘lgan ishonch, obro‘).

- Ijtimoiy ehtiyojlar – mahsulot yoki xizmat orqali jamiyatda ma’lum bir maqomga ega bo‘lish.

Uchallasining bog‘liqligi

Shaxs muammolari, xarakter va mijoz tushunchasi o‘zaro chambarchas bog‘liq.

- Shaxs muammolari mijoz xulq-atvoriga ta’sir qiladi

Masalan, stress yoki depressiya holatidagi inson xarid qilish qarorlarini mantiqsiz ravishda amalga oshirishi mumkin (impulsiv xaridlar).

- Xarakter mijoz bo‘lish yoki bo‘lmaslikka ta’sir qiladi

Jasoratli va qat’iyatli insonlar odatda yuqori sifatli mahsulotlarga intiladi, boshqalar esa arzon narxga ko‘proq e’tibor beradi.

- Mijoz bo‘lish jarayoni shaxs muammolariga bog‘liq bo‘lishi mumkin

Masalan, moliyaviy qiyinchiliklarga duch kelgan mijoz faqat zarur mahsulotlarni sotib oladi va ortiqcha xarajatlardan qochadi.

Xulosa

Shaxs muammolari, xarakter va mijoz tushunchalari inson hayotida katta rol o‘ynaydi. Ularning o‘zaro bog‘liqligini tushunish biznes, psixologiya va ijtimoiy sohalarda samarali strategiyalar ishlab chiqishga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari shaxsning shakllanishida genetik omillar va atrof-muhit ta’sirining nisbatini aniqlash muhimligini ko‘rsatdi. Psixologik jihatdan shaxsning turli bosqichlarida xarakter va mijoz o‘zgarishi kuzatilgan. Shu boisdan, shaxsiy rivojlanish dasturlari ishlab chiqishda individual yondashuv zarurligi ta’kidlanadi.

Shaxsning muammolarini hal qilishda individuallikka asoslangan yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Psixologik xizmatlar, ta’lim va tarbiya jarayonlarida shaxsning xarakter va mijozini inobatga olgan holda ishlash samarali bo‘lishi mumkin. Kelajakda bu yo‘nalishda keng qamrovli tadqiqotlar olib borish lozim.

Adabiyotlar.

1. Ta’lim to‘g‘risida. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. – T.: O‘zbekiston, 2020.
2. Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – T.:O‘zbekiston, 2017.
3. 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishlari bo‘yicha harakatlar strategiyasi// <https://www.lex.Uz>
4. 2022 — 2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi// <https://www.lex.Uz>
5. G‘oziev E.G. Umumiy psixologiya. Toshkent. 2002.1-2 kitob.
6. Дружинина В.. “Психология “. Учебник. “Питер”, 2003.
7. Myers, D. G. Psychology. Hope College. Holland, Michigan, 2010. - R.
8. Duane P.Schults. Theories of Personality. Wadsworth, adivision of Thomson Learning, Inc. Copyright © 2005.-550p.